ERMENİSTAN'IN ÇOK VEKTÖRLÜ DIŞ POLİTİKASI VE EKONOMİK DARBOĞAZI

Selenay Erva YALÇIN

Analist

Ermenistan Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Badalyan, geçtiğimiz hafta sosyal medya vasıtasıyla yaptığı bir paylaşımda Ermenistanın Şanghay İşbirliği Örgütüne katılma isteğinde olduğunu ifade etmiştir.[1] Dışişleri Bakanı Mirzoyanın resmi Çin ziyaretinin ardından gelen bu açıklama, Ermenistanın dünyaya açılma ve çok vektörlü dış politika hedeflerinin bir diğer yansıması olarak basında yerini almıştır.

Bilindiği üzere Ermenistan, Azerbaycan ile barış antlaşması imzalanması sürecinde, bölgede etken aktör olarak gördüğü Rusyadan zaman içinde uzaklaşmaya başlamıştır. Barış süreci açısından Ermenistanın istediği ve hatta ihtiyaç duyduğu tavrın karşıtı bir rol benimseyen Rusya, müzakerelerde dışarıda bırakılarak bölge meseleleri yine bölge içinde mutabakata bağlanmıştır. Mutabakatın imza ile taçlanması için ise ihtiyaç duyulan somut hareketlerin varlığı elzemdir.

Ekonomik olarak önemli nitelikler barındıran Ermenistan-Rusya ilişkilerinin günümüzde vardığı durum, Ermenistanın Batıya açılma ihtiyacını hiç olmadığı kadar artırmış görünmektedir. Bu yöndeki çabalar kendini daha önce başka uluslararası kuruluşlara katılmak olarak göstermiştir. Hâlihazırda Rusyanın da üye devlet olarak bulunduğu Avrasya Ekonomik Birliğine (AEB) üye olan Ermenistan, geçtiğimiz aylarda Avrupa Birliğine de üye olmak için ülke içinde ve dışında yoğun çalışmalarına başlamıştır. Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Kallas ile devamlı görüşmeler gerçekleştiren Ermenistan yetkilileri, ülke dâhilinde yasal süreci de başlatmış olup mecliste bu konu defaatle görüşülmüştür.[2] Ermenistan ile AB ilişkileri, yürütülen süreçler ışığında, tarihteki en yakın dönemini yaşamaktadır. Ne var ki, ABnin vadettikleri Ermenistanın ekonomik kıskaçtan çıkıp arzuladığı ticari ilişkilere ulaşması için oldukça yetersiz görünmektedir. Hatırlamakta fayda vardır ki; Trump yönetiminin USAID hakkında verdiği fonlarda neredeyse %90 kesintiye gidilmesi kararı sonrası diaspora yanlısı ve barış karşıtı Radio Free Europeun (Azatutyun Radiokayan) da yardımı kesilmiştir. Kallas kesinti sonrası yaptığı açıklamada Radio Free Europe için ABnin USAID kadar fon sağlamasının imkânsız olduğunu vurgulamıştır.[3]

Bu kapsamda Ermenistanın BRICS ile ilişkileri de dikkat çekicidir. BRICSin çeşitli organizasyonlarına katılım sağlayan Ermenistan, gözlemci üye olma isteğini dile getirmiştir. Ermenistanın, BRICSin sağlayacağı imkânları ve iş birliği olanaklarını

değerlendirme ümidi barındırdığını söyleyen Bakan Mirzoyan, aynı açıklamasında Şanghay İşbirliği Örgütünün organizasyonlarına da aynı sebeplerle katılım gösterildiğini belirtmiştir. [4]

Görüldüğü üzere Ermenistan, içinde bulunduğu ekonomik darboğazdan çıkış için ilgili bütün uluslararası kuruluşlar ile çeşitli seviyelerde ilişkiler kurmaya çalışmaktadır. AEBye hâlihazırda üye olan Ermenistanın ABye üyelik hususunda gösterdiği çaba Rusyanın tepkisine yol açmaktadır. Rus yetkililer aynı anda hem AB hem de AEBye üyeliğin mümkün olmadığından bahisle Ermenistanın çok vektörlü olarak adlandırılan garip dış politika anlayışına menfi bir şerh düşmüşlerdir.[5]

Hindistan ve Çin eksenli BRICS ile tesise çalışılan ilişkiler, Ermenistanın çabalarının bir diğer yansımasıdır. Bilindiği üzere Hindistan, Ermenistana büyük miktarlarda silah satarak askeri destek sağlamaktadır. 2. Karabağ Savaşı sonrası bölgede kurulmaya çalışılan barış ve refah ortamı için tehlike arz eden bu alışveriş stratejik ortaklık kılıfı ile meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır. Ermenistanın Hindistan ile ilişkileri mevzubahis barış süreci ile çelişkili şekilde ilerlemeye devam etmektedir. BRICSin bir diğer önemli ülkesi Çin ise Ermenistan için siyasi dengeler açısından bir alternatif olarak değerlendirilebilir. Fakat hiçbir iş birliği, Ermenistanın ticari ve ekonomik açılımını sağlayacak kadar kuvvetli düzeye ulaşamamıştır.

Bölgede yürütülen barış süreci ve Türkiye ile ilişkiler bakımından ilerletilmeye çalışılan normalleşme süreci şüphesiz Ermenistan için en sağlam ve makul seçenektir. Paşinyanın Türkiyeye gerçekleştirdiği resmi ziyaret, normalleşme süreci için önemli bir adımdır. Azerbaycan ile barış antlaşması metni üzerinde de mutabakat sağlandığı bilinmektedir. Yani Ermenistan, uluslararası kuruluşlar ile tesis etmeye çalıştığı ilişkilerin yanında bölgede de istediği ekonomik desteği sağlayabilmek için çalışmalarda bulunmaktadır.

Sonuç itibariyle, her ne kadar çok vektörlü dış politika anlayışı gereğince birçok uluslararası kuruluşun kapısı aşındırılsa da Ermenistan için arzulanan refah; nihai olarak bölgenin barış, refah ve istikrarından geçmektedir. Normalleşme süreci için somut adımlar atılması, barış antlaşmasının imzalanması için Anayasa değişikliği başta olmak üzere Azerbaycanın haklı ve hukuk temelli isteklerinin yerine getirilmesi ve bu olumlu adımların sonunda Türkiye ile sınırların açılması sonucu Ermenistan, uzaklarda aradığı refah ve istikrara kavuşabilecektir. Söz konusu adımlar ve bölge ülkeleri tarafından istenilen düzenin tesis edilmesi, Ermenistanın ekonomik yalnızlık ve darboğazının tek gerçekçi çözümüdür.

**Görsel: The Shanghai Cooperation Organization*

[1] Xandie (Alexandra) Kuenning, Armenia Expresses Desire to Join Shanghai Cooperation Organisation, *OC Media*, 4 Temmuz 2025, https://oc-media.org/armenia-expresses-desire-to-join-shanghai-cooperation-organisation/.

[2] Csongor Körömi, Armenian Parliament Adopts Law to Launch EU Membership Process, *Politico*, 26 Mart 2025, https://www.politico.eu/article/armenia-adopts-law-launch-european-union-accession-process/.

[3] Jennifer Rankin, EUs Foreign Policy Chief Laments US Funding Cuts to Radio Free Europe, *The Guardian*, 17 Mart 2025, https://www.theguardian.com/world/2025/mar/17/eus-foreign-policy-chief-laments-us-funding-cuts-to-radio-free-europe.

[4] Armenia Expresses Interest in Becoming BRICS Observer Country, *TV BRICS*, 11 Mart 2025, https://tvbrics.com/en/news/armenia-expresses-interest-in-becoming-brics-observer-country/.

[5] Russia Warns Armenia of High Economic Price if it Pursues EU Membership, *Commonspace.eu*, 31 Mart 2025, https://www.commonspace.eu/news/russia-warns-armenia-high-economic-price-if-it-pursues-eu-membership.

Yazar Hakkında :

Selenay Erva YALÇIN, 2020 yılında başladığı Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2024 yılında mezun oldu. 2023 yılının Aralık ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinin (AVİM) uygulamalı eğitim programını tamamladı. Ocak 2024 □□ AVİM □□ misafir araştırmacı olarak çalışmaya başlayan Yalçın, Mart 2025 itibariyle analist olarak görevine devam etmektedir. Halihazırda Hacettepe Üniversitesi Kamu Hukukunda yüksek lisansına devam eden Yalçın, AVİM □□ soykırım hukuku ve Türk-Ermeni ilişkileri alanında çalışmalar yapmaktadır.

Atıfta bulunmak için: YALÇIN, Selenay Erva. 2026. "ERMENİSTAN'IN ÇOK VEKTÖRLÜ DIŞ POLİTİKASI VE EKONOMİK DARBOĞAZI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2025 / 68. Temmuz 07. Erişim Kasım 20, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/ERMENISTAN-IN-COK-VEKTORLU-DIS-POLITIKASI-VE-EKONOMIK-DARBOGAZI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır